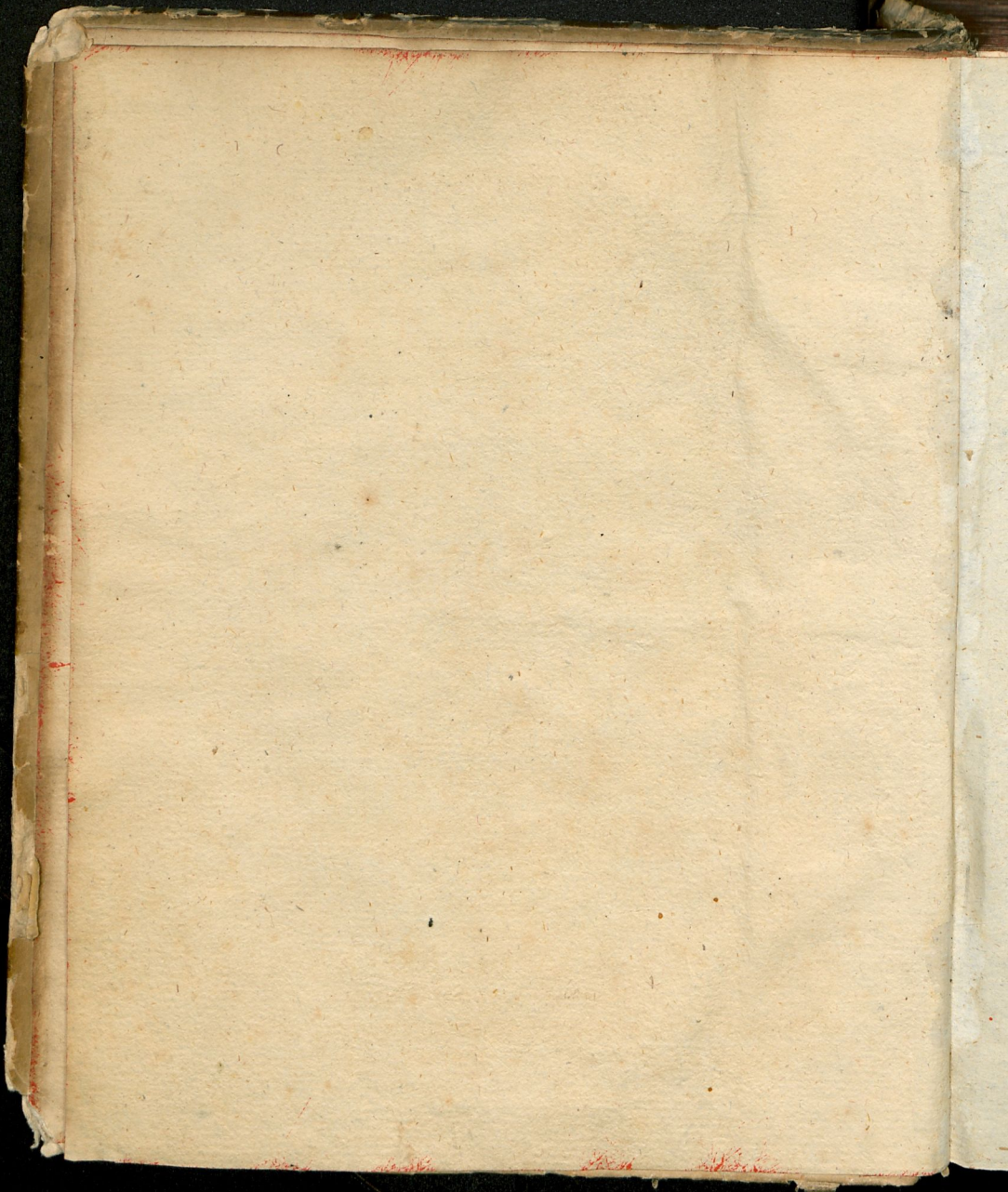

x 21

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA

DE
ARTHRITIDE,
TAM QVAM INFLAMMATIONIS
SPECIE, AGENS,

QVAM
SVB AVSPICIIS DEI O. M.
ET CONSENSV

GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
IN ALMA ET PERANTIQA HIERANA,
PRAESIDE

DN. D. HIERONYMO LVDOLF,

CHTMIAE ET MATHES. PROF. PVBL. FACVLT. MED. ET PHIL. ASSESS. ORD.
CIVITAT. ERFORD. PHTS. ET FACVLT. MED. H. T. DECANO,

PRO LICENTIA

SVMOS IN ARTE MEDICA HONORES ET PRI-
VILEGIA DOCTORALIA

LEGITIME CONSEQVENDI,
PVBLICAE ERVDITORVM DISQVISITIONI SVEMITTIT
AVCTOR

JOANNES FRIDER. ZIMMERMANN,

HETTSTADIO MANNSFELDENSIS.

IN AVDITORIO MAJORI COLLEGII MAJORIS
HOR. CONSVET.

DIE XXVIII. AVGVSTI, MDCC LII.

ERFORDIAE,
Typis JOH. CHRISTOPH. HERINGII, Acad. Typogr.

DISSERTATIO IN AVGVRALES MEDICA

DE

ARTHRITIDE

TAM QVAM INFLAMMATIONIS

SPICIE AGENS

QVA

SUB AVSPICIS DEI O. M.

ET CONSENSU

GRATIOSAE FACULTATIS MEDICAE

IN ALMA ET ERANNOVA HIBERNA

PRAESEDE

DN. D. HIERONYMO WADOLE

CHIRURGI MATHEMATICI PUBLI PRINCIPALIS MEDICAE ET PHISICAE ORD.
CIVITATIS ERANOVAE HIBERNIAE M.D.C.C.C.C.

PRO LICENTIA

SYMPTOMATA IN ARTE MEDICA HONORES ET TRI.

VULGATA DOCTORALIA

LEGITIME CONFERENDI

EXERCITII PRAELECTORUM DISCIPLINAE SEQUITUR

AVCTOR

IOHANNES FRIDER. NIMMERMANN

PHISICUS ET CHIRURGVS

IN AVDITORIO MAIORI COLLEGII MAIORIS

HAB. CONSULT.

DIE XXII. AVGVSTI MDCCLIII

ORDINE

Typis JOH. CHRISTOPH. HIRLINGII, Aed. Typogr.

PROOEMIUM.

L. B. S.

ihil ex omni parte beatum esse, veteres recte iudicarunt. Medicorum conditionem consideranti hoc venit in mentem; quotus enim quisque est, quem fugiat, multum rei medicae inesse perfectionis, multumque voluptatis? Hoc affirmandi rationes in promptu sunt: quantus enim deliciarum campus in tribus naturae regnis philiatro aperitur, quantusque cognobilium numerus eius curiositati pabulum praebet. Nonne, ut ex multis pauca in medium proferam, in Anatomia et Physiologia Medicus aureum illud, nosce te ipsum,

A 2

exerc-

exercet? Arte chemica ad ea, quae interiori angulo condidit natura, penetrat: Pathologiae ac Therapiae regulis instructus, sibi ipsi aliisque, cum variis morbis confictantibus, auxiliatrices manus adferre, et pretiosissimum illum sanitatis thesaurum recludere potest. His tamen non obstantibus, multa sunt, quae medicorum conditionem iusto deteriorem reddunt, quorum nonnulla enumerare decreui. Quid dicam de difficili cuiuslibet morbi individualis diiudicatione, sine qua Medicus curationis problema, nodum illum Gordium, numquam recte soluet, adeoque nec officio satis faciet nec conscientiae, nec expectationi. Huc accedit, morbi causas saepe numero artis salutaris vires superare, et per se irremediabiles esse, ita ut Medicus non possit non morti victas praebere manus. Verum quid facias? quae vires humanas superant, non sunt nostrae obligationis, nec aegre ferendum, si quis imprudentia vel malicia adductus, atro dente nos petit, et famae nostrae labeculam aspergere conatur. Utinam homines naturae regulis, mutari nesciis, actiones suas

suas religiose attemperarent, et quod natura dedit vellent pati! sed mortalium complures, non tamen omnes, quasi legibus soluti, officia sua naturalia negligere, nulli religioni sibi ducunt; cum tamen ne latum unguem quidem impune ab iis recedere possunt; et actutum poenas dare stultitiaeque praemium ferre coguntur. Corporis exercitia adeo salutaria ac necessaria negligentes, otio se dant, temperantiam rerumque modum nescientes aut negligentes, in luxu viuunt; fruges scilicet consumere nati. Sub hac vitae ratione, Medicum, quasi stultitiae sit praesidium, multis modis turbant. Grauiissimos morbos cito et iucunde profligare, a Medico exquirunt, illum vltro accusant, inscitiae aut malitiae in simulant, si cura non actutum votis respondet, licet graues animi pathematum, diaetae, regiminis, et medicationis errores, Medico inscio vel reclamante, admittant. In fine laboris impensorumque, veritatem effatorum Phaedrianorum experiuntur, quod qui malis auxilium fert, post tempus doleat, vt ille, qui gelu rigentem colubrum sustulit, sinuque fouit, contra se ipsum miseri-

cors: et quod is, qui pretium meriti ab improbis desiderat, bis peccet, primum quod indignos adiuuat, deinde quia iam impune abire non potest; quod grauis exemplum nos monet, quae pretio et iure iurando allecta, periculosam lupo medicinam fecerat, pro quo factum flagitaret praemium: ingrata es, inquit lupo, quae ore nostro caput incolume abstuleris, et mercedem postulas. Sed medicus christiani amoris regulis imbutus, se non hominibus, sed Deo, Domino iustissimo aequae ac clementissimo, seruire credens, nihilominus quibuscunque miseris, auxilium expetentibus, manus offert auxiliatrices, nobiliores causas impellentes alta mente respositas habens, quam quae ex pretio desumi possunt. Ut vero, quae supra diximus, exemplo corroboremus, podagricorum aliisque affectibus arthriticis laborantium multi sunt, qui medicis erucem figunt, nonnulli enim libidine perditum et in dies dapibus graues, importune satis doloris remedium a Medicis exposcunt; quasi vero expeditum sit, malum idque saepius inueteratum, tollere, perseverante, quae id foueat, causa.

Hos

Hos si iuuare Medicus conetur, nihilo plus profecerit, quam si det operam, vt non obstructis fontibus exhauriat flumen; ipsis scilicet epuloni- bus antiquum obtinentibus, nec solitae veneris amplexus, nec Bacchi patris calices postergare valentibus. Non tamen etiam desunt, qui ex innocentioribus causis hoc morbo eiusque immanissimis cruciatibus maectantur atque diuexantur, et quibus vtique curae cordique est, sana consilia sequi, his subuenire et opitulari, Medicum, qui nihil humani a se alienum putet, quam maxime decet. Hoc animo hocque proposito, dissertationis inauguralis thema eligens, de morbis arthriticis, tamquam de affectibus inflammatoriis, agere, facilemque eos superandi methodum, ratione et experientia confirmatam, exponere, mecum constitui. Faxit Deus, fons omnis salutis, et cui omne auxilium acceptum debetur, vt qualiacunque conamina mea in maximi sui nominis gloriam et proximi veram vtilitatem cedat! sic enim maximum votorum meorum fructum me cepisse arbitrabor.

§ I.

TRACTATIONIS SYNOPSIS.

§. I. Morbi definitionem tradit. §. II. Arthritidem in fixam et vagam diuidit. §. III. Locum affectum demonstrat. §. IIII. Historiam morbi ingruentis. §. V. Praesentis. §. VI. Decrescentis enarrant. §. VII. Symptomata arthritidis vagae et mali ischiatici tradit. §. VIII. Causas occasionales. §. VIIII. Materialem. §. X. Formalem detegunt. §. XI. Subiecta indicat. §. XII. Prognosticum euentuum finistorum. §. XIII. exoptatorum. §. XIIIII. Specialissimam sistit. §. XV. De therapia huius morbi in genere agit. §. XVI. XVIII. Regulas diaeteticas ac regiminis extra paroxysmorum tempus praescribunt. §. XVIIIII. Curam breui ante paroxysmum tradit. §. XX. Remedia interne in paroxysmo proponenda enumerat. §. XXI. Materiam peccantem e corpore proferendam esse, monet. §. XXII. Quomodo inflammatio tractanda sit, ostendit. §. XXIII. Ventriculi ardori. §. XXIIII. spasms occurrere, ostendunt. §. XXV. Materiam retrocedentem reuocandam esse, statuit. §. XXVI. De catarrho suffocatio. §. XXVII. De tumore oedematoso, §. XXVIII. de topis agunt. §. XXVIII. Remedia externa enumerat. §. XXX. Mali ischiatici therapiam tradit. §. XXXI. Cautelas practicas subiungit, et toti tractationi colophonem imponit.

Definitio
arthritidis
et specie-
rum.

Arthritis est afflictio spastico-dolorifica artuum cum tumore inflammatorio et impotentia flexendi coniuncta. Eius species sunt chiragra, podagra, gonagra, ischias, quas arthritidem manuum, pedum, genuum, coxarum esse sequitur ex conceptu generali. Nomina a vocabulis graecis *ἄρθρον* articulus, *ἄρτηρα* capio, *χεῖρ* manus *πῦς* pes, *γόνυ* genu, *ἰσχίον* lumbus, derivantur. Alii arthritidem morbum spastico-dolorificum ab inflammatione partium tendinoso-membrano-

branosarum esse dicunt, quae definitio ad huc plures species sub se comprehendit, e. g. hemicraniam, pleuritidem spuriam etc.

§. II.

Arthritis in fixam diuiditur et vagam, prout scilicet per totum morbi decursum vni membro inhaeret, vel de loco in locum suscipit transmigrations, vnumque membrum post aliud exercet. Vaga etiam scorbutica audit, meritoque pro morbo composito habetur, et praeter lentam humorum qualitatem, specificam quoque acredinem supponit.

Diuisio in fixam et vagam.

§. III.

In genere partes tendinose, membranose et maxime articuli diro huic morbo exponuntur. In specie monemus, chiragram carpum affigere vel articulos et vincula digitorum, tumore, rubore, calore, dolore manum occupantibus. Coxae dolor non in magno eius articulo desigitur, sed inde in femur, suram et extremum pedem se se extendit, quid quod circa inguina interdum inhaerescens et vesicam afficiens, urinae difficultatem parit. Podagra pedis pollicem maxime infestat, reliquo pede in consensum tracto, ita quidem, vt in nonnullis dolor à superioribus ad pollicem pedis descendat, ibique sedem fixam capiat, in aliis à pollice incipiat et ad superiora progrediatur. Gonagra genu torquet, et saepe in podagram transit. Quin etiam si malum arthriticum inuoluit, vertebrae spinales afficiuntur, genaeque dolent, atque ipsum interdum guttur, nec ulla fere ossium connexio expers est huius cruciatus conf. LOMMENS in obseru. med. l. 2. p. 253.

Locus affectus.

B

§. III.

*Historia
morbi in
gruentis.*

§. III. Affectus arthritici singulis annis et frequentissime post solstitium hibernum recurrit. Eorum quasi praenuntius est crebrior ardor dolorque in ventriculo. Instante paroxysmo, inflatio partis passurae manifesta obseruatur, cum corporis grauatiua lassitudine, ac tensione, et sequuntur mox horripilationes.

Morbi praesentis.

§. V. Ipse morbus cum tumore, mouendi impotentia, inflammatione, rubore scenam aperit, tuncque dolores tensiui, grauatiui, ardentes atque pulsantes enascuntur, quin saepe vellicantes atque lancinantes, ad eiulatum vsque aegrotantem torquentes. Paroxysmus doloris quasi detonatione post medium noctis omnibus fere accidit, vbi ex somno aegroti ab illius vehementia excitantur; nam adeo vrget, vt nec linteum parti incumbens tolerare possint. Vehementissimus dolor in quibusdam post paucos dies remittit, manente tamen partis rigore; ad minimum vero motum, vel leuissimo regiminis aut dietae admissio vicio, omnis malorum scena de integro adornatur. In plurimis appetitus est prostratus, in nonnullis vero manet. Somni beneficium cessat, & sub remissione frequentioribus pavoribus interrumpitur. Urina est rubicunda, matulis adhaerens, cum arenulis, surfuribus et sedimento rubro; peripheria enim corporis constricta; particulae organicae cum lotio excernuntur. Sanguis ex vena missus pleuriticorum sanguinem imitatur, et satis de inflammationis praesentia testatur.

statur. Insignis animi impatientia concurret. Pulsus est febrilis, aliaque febrilia symptomata. e. g. horripilatio, calor, sitis, sudor concurrunt, quos horrores febriles Cel. IVNCKERVS in *consp. therap. tab. 50. p. 426.* recte vocat. Et Cel. HOFFMANNVS in *Therap. spec. c. XI. §. 1.* febrem hanc rheumatico-podagricam appellat. Cardio rei in hac consideratione versari videtur; nam nulli medendi methodo experientia adeo respondet et exoptatus eventus, quam si februm inflammatoriarum instar affectus arthritici tractantur. Sudores in hoc morbo sunt critici, et vt plurimum non nisi declinatione morbi apparent; nisi temperantibus tractetur, quibus quasi per anticipationem, maximo aegrotantis leuamine, iuantur.

§. VI.

Plerumque post vnum, duosue menses, saepe tamen, sub recta tractatione, multo citius dolores decre- *Morbi des-
crescentis.* scunt, subsequente membrorum rigore et immobilitate, quae tandem sub debilitatis specie aliquamdiu molesta est; donec omnia redeant ad pristinum statum. Nonnullis oedemata superaccedunt, quae prouidam exposcunt tractationem. Conf. SYDENHAMVS de *podagra*.

Obs. Podagra raro castratos et pueros ante veneris usum, vel mulieres adortur menstruis carentes. Conf. LOMMIVS *obs. med. l. 2. p. 255.*

§. VII.

In arthritide vaga dolor est vellicatorius, subtiliter repens, quasi formicae interiorum partem occuparent.

rent. Scorbutica instabilis et crudelior est fixa, et facile hæmorrhagias enormes per nares, pulmones, ventriculi et ani venas concitat; attamen sine leuamine aegrotantis, fructuque inde sperato. In ischiatico malo crus modo calidum deprehenditur, modo est frigidum, sed raro euidens emergit tumor, calor, rubor. Magnum hoc prae caeteris mouet dolorem, et inclinata, post morbum chronicum, in coxam materia eam producere potest.

§. VIII.

Causae occasionales.

A symptomatum enumeratione ad causarum indagacionem, ipso rerum ordine viam commonstrante, pergimus, ex illis enim, tanquam effectibus morborum naturalibus, ad causas coniecturam facere licet: nec morborum prognosin rite formare, in vllius potestate situm est, nisi præmissa accurata causarum cognitione; quantitatem enim ac qualitatem effectuum ex quantitate causarum metimur atque cognoscimus. Primo autem causis occasionales enumerare libet, in quibus actionum naturalium nonnulla vitia occurrunt: diæta lauta, crassa, acida, vina tartarea et acida, potulenta spiritiuosa, humores quantitate et qualitate peccantes producentia, viam ad hunc morbum stertunt. Dein humorum expansio tempore vernali, motusque sanguinis irregularis, teste illustr. HOFFMANNO in *iber. spec. c. XI. §. 2.* calculum suum adiiciunt huic morbo excludendo. Tertio nec hæmorrhagiae naturales suppressæ atque turbatae, nec artificiales neglectæ ex causarum numero eximi possunt, et de transpirationis suppressione, qua serum impurum intus
reti-

retinetur, quod febribus producendis aptissimum est, tamquam causa antecedente, nemo Medicorum rationalium dubitabit. Nec actiones animales omni culpa vacant, ira enim frequens humores mouet, sed non promouet, impellit, non autem propellit: sic nimia venus huic morbo pariendo velificatur; nam optimas sanguinis particulas detrahit, et corpus inducta frigiditate, longe imbecillimum facit; hinc Pythagoras ἀφρον τὴν χριστάτην ἀμυλον vocabat. Ad haec membri imbecillitas naturalis vel adscititia à nonnullis accusatur, quae tamen sola, teste Galeno, hunc morbum excludere nequit, nisi inutilis materia corpori supersit. Quod vero eiusmodi imbecillitas naturalis, seu iure hereditario accepta esse possit, experientia satis euincit, nec vllus fere est morbus, qui magis a parentibus trahatur. Conf. LOMMIVS in obs. med. l. 2. p. 253. Nonnunquam etiam laesio interna adest e. g. infractus, scirrhus, vlcus. Denique contagium in causarum censum venire potest, cuius rei exemplum illustr. STALLIVS enarrat, nimirum in seruo ocreis domini podagræci donato.

Schol. Tempore vernali, ob sanguinis et feri singulari quadam ebullitione, non arthritici solum, verum etiam haemorrhagici habent, vt sibi caveant; nam si vmqum, certe isto tempore, hostis est ante portas.

§. VIII.

Causa materialis in humorum quantitate et qualitate est quaerenda, sola enim plethora non sufficere

Causa Materialis.

videtur; multi enim plethorici, ideo autem non arthritici sunt. Hoc tamen non obitante utique concedimus plethoram eamque cacochymicam fecundam huius morbi matrem dici posse. Postliminio quasi etiam huc redit serum excrementitium, stagnatione visciditatem acrimoniae iungens. Cel. de GORDER ac-
 dum succum nerueum accusat. conf. eius *comp. med. tract. 38. l. 64.*

§. X.

*De causa
formali.*

In organicorum schola erroneos effectuque carentes motus principii vitalis ad sanguinis abundantis euacuationem causam formalem esse, affirmant. Alii ab ente intelligente animum abducentes, causam in humoribus ipsis partibusque solidis quaerunt, et dolores hos atroces fieri ab humorum decubitu ad partes exsanguis membranofas, ligamenta maxime constituentes, contendunt. Ex causa formali morbi symptomata colligi debent.

§. XI.

Subiecta.

Subiecta, in quae causae hae cadere possunt, sunt homines in quibus dispositio naturalis vel acquisita deprehenditur. Iure primitiuo huc pertinent, quicumque tam malam hereditatem, a parentibus relictam, adierunt; multum enim parentum natura in liberos potest, arthritici creantur arthriticis, et est in pueris vitium patrum, nec imbelles columbae fortes progenerant aquilas. Temperamenti vitio huic morbo obnoxii redduntur cholericis et sanguineis, nec non qui sunt habitu corporis spongiosiori. Iure secundario hic

hic morbus occupat homines consistenti aetate iam
florētes, viros prae feminis, laetae dietae vitaeque
otiofae deditos, humorum abundantia praeditos, ha-
bitiores, Veneri Bacchoque multum litantes, maxime-
que iracundos, haemorrhoidum turbas patientes, nec
non eos, qui vitam semi mobilem agunt, variaque re-
giminis vitia admittunt.

Obf. Feminae ad malum ischiaticum frequentius et
ad hemicraniam, quam ad alios affectus arthriti-
cos deueniunt.

§. XII.

Praemissis causis, ad prognosin capiendam iam *Prognosis*
accingimur, et quidem primo quae peioris indicatio- *eventuum*
nis sunt proferemus: Affectus arthritici omnes in se *sinistrorum.*
fatis sunt pertinaces; quod ex materiae peccantis in-
dole et partium affectarum naturali constitutione flu-
it; articuli enim materiam prompte quidem admit-
tunt, tardissime vero maximoque negotio excludunt:
Quid quod morbus iam inueteratus nunquam ex to-
to sanatur, fonticam scil. partium solidarum atque
fluidarum laesionem supponens; quid quid enim
multi garriant de antipodagricis medicamentis; attamen
verum est vetus illud verbum: tollere nodosam
nescit medicina podagram. Haec semel inuete-
rata certe malorum cateruam trahit. Iam non di-
cam, ipsius morbi paroxysmos semper existere perti-
naciores diuturnioresque, parte affecta magis magis-
que debilitata, in primis si eius causae incongrua di-
aeta fouentur: sed id maxime monemus tandem
circa articulationes tophaceas tartaricasque enasci col-
lectio-

lectiones, quae cum tempore suppuratae, materiam albam, consistentem, quasi gypseam fundunt, et peioris indolis efformant exulcerationes. Eadem materia tophacea ad renes decumbens, calculorum prouentum adfert, vt podagra diu affecti tandem nephritici fiant, cui euentui diaeta probe velificatur: quibus malis corollarii instar tendinum exsiccatio et contractura, vel oedemata pedum cum hydropo non raro superaccedunt. Conf. Cel. de GORDER. in *Comp. med. tract. 37. §. 10.* Pessimi hi euentus etiam non vocati accedentes, eo celeriores fortioresque apparent, si vel a tempestatis ratione, vel diaetae ac regiminis vitio vltro inuitantur, ac fouentur. Hinc auctumo et hyeme parum sperare licet. Etiam minimi diaetae errores, e. g. potus spirituosus viscidique haustus paroxysmum intendit vel reuocat. Transpirationis, etiam post morbum aliquamdiu duraturae, suppressio valde omninosa est, et praeter paroxysmi exacerbationem, motus materiae peccantis versus superiora, periculosas metastases, tumores, anginam, catarrhum suffocatum, febris intensiorem, aliaque grauissima mala in scenam producere potest. Nec animi pathematibus, e. g. irae impune indulgere licet; motus enim peruertuntur, materia peccans augetur, et symptomata quaeuis in peius ruunt, cuius rei multa exempla afferre possem, nisi ipsa res loqueretur. Nulli etiam curationis siue internae siue externae errores sine magno detrimento admittantur, de quibus in therapeutica tractatione mentionem faciemus. His denique subiungimus, quod morbo etiam superato, in multis appetitus prostratio

stratio satis diu perduret, cui quatenam remedia opponantur, infra docebo.

Obs. I. Si affectus arthritici laesionem visceris vitalis cuiusdam vel etiam plurium, et non solam humorum depravationem supponunt, et cum aliis morbis chronicis coniunguntur; tunc refractarie se gerunt et mali moris deprehenduntur.

Obs. II. Quantum periculi animi exandescencia cum transpirationis sufflamine etiam post morbum, nedum sub ipsis paroxysmis, afferat, exemplo quodam illustrare liber: Vir quidam sexaginta annorum, temperamentum sanguineo-cholerici iam aliquoties podagrae torturam perpessus, proxime, post duos menses ab eodem morbo liberatus fuit, transpiratione tamen iugiter et cum euphoria continuante, ita ut iam quintam septimanam in publicum prodiret, hic, ut mos erat, data quadam occasione, Herculeam iram exandescerebat, et simul sub iove pluvio suppresserat transpirationem: quo facto, leuiorem congestionem in mala sinistra experiebatur, et, ut fieri solet, propriam sibi formans pathologiam, dentem culpaie proximum esse, credidit, eundemque, in scio medico, euelli iussit: tumor et inflammatio vero augentur, accedit febris. Damno nondum satis deterritus, emulsionem proximi dentis molaris integri, reclamante medico, sed comprobante chirurgo, priori subiunxit. Motus augentur

gentur, oedemata pedum recedunt, tumor ingens ac durissimus glandularum colli, respirationis angustia, catarrhus subsequuntur, et medicamentis internis febrilibus, et catarrhalibus non calidis irritis, et externe chirurgo in cassum pugnante, aeger die quarto sub catarrho suffocatiuo moritur.

§. XIII.

*Prognosis
bona.*

Longe vero aliter res se habet, et meliora sperare licet, si malum nondum est inueteratum, aegroti dicto sunt audientes, bonam dietam ac regimen conueniens obseruant, et medicus naturae minister, non dominus, officio suo recte fungitur. Rebus enim sic se habentibus, paroxysmi sunt mitiores breuioresque, nec desunt exempla mali huius funditus eradicati. Motus moderati et versus inferiora tendentes fausta promittunt. Dolor ad pulsationem et palpitationem ascendens instantem paroxysmi finem annunciat, conf. Cel. de GORDER. l. c. tract. 17. §. 14. Excretiones iugiter succedentes bona quaeuis sperare iubent. Earum princeps, transpiratio mirum in modum aegrotantes iuuat, et malum compefcit. Alius fluens bonae est indicationis, et vrina alba crassa sanitatem affert, vid. LOMMIVS l. c. Harum assertionum veritas sua radiat luce, hac enim ratione materia peccans indies minuta, denique prorsus e corpore profcribitur, et orthostadia redit. Iis vero turbatis, omnia contrario modo se habent.

§. XIII.

*Prognosis
Spec. de ma*

Inter affectus arthriticos malum ischiaticum longiffi-

giffimum est, nequaquam simul ac senel finiendum. *lo ischiatico*
 Si ingens torpor subest, et crus, coxa lumbique fri- *et gonagra.*
 gent, parum sperari potest. Ex malo hoc inueterato
 vel male tractato claudicatio vel hydrops etc. venit,
 ex gonagra sinistre tractata vlcera in genu cacoëthea
 chronica facta fuisse, experientia me docuit, quae ad
 quamuis tempestatis vicissitudinem acutissimis dolori-
 bus aegrotum excercuerunt, omnemque vim medici-
 nae eluserunt.

§. XV.

Cognitis morbi causis eiusque forma, cum con- *Ordo tract.*
 nexis, nunc ad methodum medendi progredimur, *therap.*
 quam ita trademus, vt primo, quid extra paroxysmi
 tempus obseruandum sit, dein, quomodo in ipso mor-
 bo medicamentis pugnandum, et denique quid supe-
 rato morbo agendum, obtendamus.

§. XVI.

Multum sane refert ad morbos auertendos, qua *Extra pa-*
 ratione homo vitam agat, morbi enim non sine posi- *roxysmum*
 tis ante fundamentis oeconomiam animalem turbant, *respectu*
 non ex fabulosa Pandora pyxide, non ex lerna prouen- *mentis.*
 niunt, sed modo non semper actionum a recto trami-
 te desectentium naturalia sunt connexa, mali fructus
 ex stultitiae ac malitiae agro cultoribus suis redeuntes:
 Ergo etiam respectu morbi arthritici facienda dantur
 ac fugienda, quorum mentionem facere, partes susce-
 ptae iam requirunt. Ab animi pathematibus initium
 capiamus, haec mentem obnubilantia eam non a veri-
 tatis cognitione solum praecludunt, sed et quasuis cor-

poris actiones adeo turbant, vt hominem dignitatem
 pristinam amisisse, prorsus dicas: exemplo inter alia sit
 ira, sub qua sanguinis versus exteriora propellitur, va-
 sa tument, facies rubet, oculi fulgent, dentibus frende-
 mus, trucem induimus vultum, frons capratur, lin-
 gua balbutit atque haesitat, manibus pedibus obnixae
 agitur, primarum viarum actiones turbantur, intendi-
 tur fibrarum tonus, humores anomalo impetu ferun-
 tur, vt impetuofus voluitur fluuius, cum saeuit, horren-
 damque cultis diluuiem meditatur agris, ceu flamma
 per taedas, vel Eurus per marinas equitat vndas. Num
 ergo mirum videtur, si ab eiusmodi animi atque cor-
 poris excandescencia inter alia mala arthritici quoque
 affectus compareant? qui igitur ab horum saeuicia
 exemptus esse desiderat, ille reprimat iracundiam, et a
 se rediens, cui rei est, vitam hanc sumat.

§. XVII.

Ratione di- Si vmquam alia re, temperantia certe et laborioso
aetate ac mo- vitae genere omnes arthritici affectus optime doman-
tur. tur, ex ingluuie vero, vt quiuis morbi, ita quoque hi
 laete progerminant. Arthritici igitur sibi caueant a po-
 lyphagia, a potuum spirituosorum ingurgitatione, a
 cibis dyspeptis, acidis, viscidis, lacticinis aliisque valde
 nutrientibus. conf. Illustr. HOFFMANNVT *in therap.*
spec. 5. 4. c. 11. §. 15. Hydropotae in hunc morbum
 non facile prolabuntur, nec ii, quibus res angusta do-
 mi est, qui parce ac sobrie viuunt, cum hoc morbo
 consistantur, sed illi boni viri, qui moliter viuunt, ge-
 nio indulgent, pelliculam curant, ruuntque per veti-
 tum

tum nefas. Non defunt exempla podagricorum, qui in vincula publica coniecti, et non nisi frigida et pane alti, podagrae compedes amiserunt. Recte igitur Sydenhamius Cyprios monet, vt sibi a multo cibo, praesertim coena, temperent; lectus enim digerendis solum humoribus est dicatus. Quid porro continuatus corporis motus valeat ad iuuandas secretiones et excretiones, quantum robur corpori addat, quantumque sanitatis contra omnes morbos praesidium sit, ipsa experientia loquitur. Rustica gens, quae rura bobus exercet suis, pensis fessa quotidianis, et vacuum tempus laboris sibi non dans, affectus nescit podagricos, nobis multo habitior est, et natura praestat, nos vero curatura ac desidia iuncea reddimur et mulieres. Verum, quid facias? quotus enim quisque hominum est, qui hanc veritatem aequa mente ferre possit? si Medicus, veri testis, abstinentiam inculcat atque motus, stultorum derisui se praebet ac cauillationi: Qui vero habent salem, alta mente sibi habeant repositum paternum monitum hoc: quod alterno caret motu, durable non est!

Schol. Quoniam maxima pars hominum exemplis magis stimuletur, quam praeceptis; ex magni nominis practici Cel. IYNCKERI *conspectu therapeutico tab. L. p. 433.* sequentem casum in medium proferre, non alienum esse duxi: vir quidam literatus, quinquaginta et quatuor annorum, temperamenti sanguineo-melancholici, habitus corporis spongiosi et crassi, vita sedentaria malum hypochondriacum motusque haemorrhagicos non

tantum sibi comparauerat, verum etiam insultus
 podagricos iam quatuor lustra et quod excurrit,
 iam pertulerat, vt prostratis demum viribus, le-
 cto modo non semper esset affixus. Nec amicos
 ferre, nec rei familiaris consuetam curam habere
 poterat: Nec medicamenta nec iuscula confor-
 tantia voto respondebant, donec habitudo cor-
 poris, post aliquot mensium paroxysmum poda-
 gricum et febrem lentam, remota cessit. Post
 haec dicto Medico, sanitatis viam commonstra-
 turo, se omnem lapidem moturum, sancte promi-
 sit, qui praeter corporis motum venaesectiones
 aequinoctiales, a nemine ante cordi habitas, ei-
 dem imperauit. Pedentim aeger in excursio-
 nibus et reliquis corporis motibus mirificum
 acquisiuerat habitum; quibus omni assiduitate
 et constantia factis, omnia per triennium sanitatis
 aderant signa, et podagra tribus hisce laboriosis
 annis nunquam redibat. Nihil restare videbatur,
 quam hoc vnicum matronarum domesticarum
 votum, vt pristinus corporis habitus, a labore
 comminutus, rediret. Redibat vero quarto anno,
 quo sensim a labore remittebat, et diaeta nihilo-
 minus plena ac lauta utebatur, venaesectione et-
 iam omissa. Hac ratione ampla illa vestimenta,
 quae, spe obtinendae pristinae obesitatis, angusta
 fieri, matronae recusauerant, ad vota erant exple-
 ta. Quinto anno, praedicente Medico, morbus
 mitioribus quidem, sexto autem acerbioribus pa-
 roxysmis recurrebat, totum pinguedinis penum
 cor-

consumens. Nova hac calamitate deterritus, novam obedientiam aegrotus pollicebatur.

§. XVIII.

Quantum ad hunc morbum praecoccupandum valeant secretiones atque excretiones iugiter succedentes, vix dici potest. Quaecunque ergo humores attenuant, vasa secretoria aperiunt, fibrarum tonum conservant, chylicationem ac sanguificationem adjuvant, ac laudabiles praestant, humorum circulum aequabilem reddunt, ea sunt sectanda. Laudantur in hunc finem digestiva, abstergentia, aperientia, acidulae, principium alcalinum in sinu fountia, serum lactis, infusa ex Veron. Chamaedr. Chaeref. Hyssop. Rad. Pareir. brav. Chin. Saffap. Bard. conf. *LOCHNERI tract. de Pareira brava.* Praeter haec excretiones naturales conservari ac restitui debent, aliis cessans eccoproticis admonenda, et viscidum subinde euacuandum, urinae excretio et imprimis transpiratio peripherica sit curae cordique, ut corporis mundificatio quotidiana, sine cuius vigore sanitas conservari non potest. Haemorrhoidum, mensum, lochiorum sollicita cura habeatur. Sanguinis ventilationes artificiales non negligantur; quarum omissionem ne homines plebei quidem, satis ceteroquin robusti, ferre queunt; ergo plethorici ante aequinoctia sanguinem mittant, et scarificationem in pedis tarso administrandam, curent; quo magis enim plethora imminuitur, et serum peccans euacuatur; eo breviores erunt paroxysmi, vel profusam fugam capeffent.

Schol.

Schol. I. Aquarum mineralium vsum iis tantum, qui non altius in hoc morbo profecti sunt, commendamus: longe aliter vero res iis se habet, qui iam diutius cum hoc morbo conflictarunt, vel in quibus iusta laesorum viscerum suspicio adest; tantum enim abest, vt aquarum mineralium vsus his leuamen afferat, vt potius celeri pede mortem arcessat. Conf. HOFFMANNI *diff. de spbaculo a causa interna.*

Schol. II. Nec respectu venaectionis de verbis nostris quis erret, vt enim extra paroxysmorum tempus sine dubio iuuat, sic, experientia teste, nullum solamen sub ipso paroxysmo ab illa est expectandum; tum temporis enim vitium non sanguini ac venis, sed fero ac partibus exsanguibus altius impactum inhaeret, et motus, iam satis turbati ac vehementes, incenduntur, atque excretio, quam natura intendit, peripherica vniuersalis hac particulari turbatur.

§. XVIII.

*Cura breui-
ante paroxysmum.*

Ipso iam imminente paroxysmo, congrua medicatione vires eius infringi ac labefactari possunt; vt hostis superioris imperus in bello retardari et conaminibus eius varia impedimenta prudenter opponi solent. Profunt autem contra dirum hunc hostem infusa ex Rhabarbaro ac Manna, cremore Tartari exaltata, vel potiones laxantes, quibus, sine motuum exacerbationibus, primarum viarum impuritates remouentur, et sic actionum naturalium, a quarum deprauatione

tione morbus hic maxime pendet, correctioni prospicitur, et malo alimentum subducitur. Formula eius modi laxantis haec esse potest: Rec. Sal Angl. unc. j. Pulp. Tamarind. unciam sem. solve in aquae Flor. Acac. unc. iv. vel quaecunque alia formula, statui individuali conveniens, prudentem medicum arridet.

S. XX.

In ipso paroxysmo resolutioni ac proseriptioni ^{in parox.} stagnantium humorum et inflammationis ^{respectu re-} disquisitioni ^{med. in-} prospiciendum, nec non vrgentioribus ^{tern.} symptomatibus prudenter obuiam eundem est. Resolunt vero potulenta tenuia, salia media, alcalina, extracta amara, e. g. Aristologiae rotund. gummata, pilulae balsamicae ad mentem Becheri paratae, infusa mundificantia; essentiae vero spirituosae commouendo nocent. conf. illustr. de GORDER in *Comp. med. tract. 38. 31. 5.* Inter decocta antipodagrica famam consecuta sunt Vienneuse et Londinense cuius formulas statim subiiciamus: Rec. Polypod. Hermodactyl. Rad. Chin. Sassa-parill. aa. unc. iv. Guaiac. unc. vj. in olla magna cum aquae M. vij. et vini albi. Mijs. coquantur ad quartae partis consumptionem, postea fiat colatura. Speciebus residuis iterum affunde aquae M. vj. vini Mijs. coque ad quartae consumptionem. De hoc quantum aegrotus potest, bibat, et quatrimum vno hoc potu nutriatur, omnibusque aliis iusculis absteineat, edatque admodum modice carnes salubres assatas. Quosdam per vrinam, quosdam euacuat per aluum, tanta quidem efficacia, vt plures intra paucos dies restituti, in

D

publicum

publicum prodire possint. In subiectis calidioribus ab Hermodactylorum et Guaiaci usu tutius abstinetur. Decoctum Londinense hoc modo paratur: Rec. Rad. Sassafr. vnc. vj. Ling. Sassafr. Rad. Chin. aa. vnc. ij. coque in aquae font. congiis. ij. per horae dimidium, deinde stent clausae super cineres calidos horas XII. Post ea ebulliant ad tertiae partis consumptionem. Cum ab igne amouetur, infunde Sem. Anisi vnc. sem. Post duas horas coletur, depuretur per residentiam, et liquor lagenis vitreis probe clausis, ad usum pro potu ordinario, reponatur.

§. XXI.

*Materiae
peccantis
proscriptio.*

Quaeuis excretiones naturales in hoc morbo quidem iuuant, ita vt consultum sit, diuresi atque excretioni aluinae crebrioribus laxationibus rhabarbarinis, pilulis balsamicis aliisque conuenientibus pharmacis prospicere; omnium tamen maxime excretio peripherica prodest, quae quidem non calidis diaphoretis, sed temperantibus, nitrosis, cinnabarinis, potiunculis, spiritibus acidis dulcificatis, atque infusis commodissime inuitatur. Regiam hanc excretionis viam ipsa natura intenso quasi digito commonstrat; arthritici enim declinante quouis paroxysmo, sponte natura auctiori transpiratione gaudent, cuius beneficio vitiosa atque hostilis materia euacuatur. Conf. Cel. HOFFMANNVS in therap. spec. sect. 4. cap. XI. §. VIII. VIII.

§. XXII.

*Inflamma-
tionis ex-
infectio.*

Inflammatiō non dolores solum fouet, verum etiam nimia multifariam vitia dare potest: hinc prudenti

denti consilio, extinguendum est hoc incendium, quod optime fit aquae simplicis frigidae potu, cui quanta vis temperans, diluens, resoluens atque aperiens insit, incredibile est dictu. Cui si temperantia supra descripta Medicus coniungit, nihil praeter officium fecisse videtur. Quoniam vero recta morbi tractatio, ut etiam vrgentiorum symptomatum ratio habeatur, requirit; iam quoque de illis dispiciamus.

§. XXIII.

Ad ventriculi ardorem digestiva valent atque laxantia e. g. Rec. Sal. Absynth. Tart. Vitriol. aa. drach. *de ventri- culi ardore.*
 ꝑ. Lap. Cancr. Rad. Ari aa. scrup. iij. M. cuius drachma sem. ante cibum capiatur. Quo magis autem primis viis prospicitur; eo breviores mitioresque erunt paroxysmi. Nec usum contemnendum ad digestionem iuuandam extracta amara praestant.

§. XXIII.

Nimii spasmi non modo dolorifici sunt, sed etiam *de spasmis.* sanguinis circulum atque excretiones multis modis laedunt: ergo iis prudenter sopiendis vtique operanda, et quidem primo pulueribus antispasticis periculum faciendum est, his si minus obtemperant, moderantia atque anodyna correcta, parca manu, in auxilium adhiberi possunt, vel Elixirium acidum Dippelii et decoctum C. C. citr. et quae in hunc censum veniunt alia plura. His si recte obuiam itur, etiam febris inflammatoris atque alia symptomata mitescunt.

§. XXV.

Non satis cauti medici vel aegrotantis vel adstantium culpa facile contingere potest, ut nociva arthritide *in retrocessione mar. dis peccant.*

dis materia versus interiora vergat, quod non potest non grauissima symptomata excitare: quo facto, interne diaphoreticis et externe immiffione extremorum in aquam calidam, friftionibus, fomentis materia peccans ad articulos est reuocanda. Hoc nisi cito fiat, opinioe citius funestus euentus faepiffime fequetur.

§. XXVI.

*De catarrho
fuffocatiuo
et colica.*

Experientia teste, nihil facilius est, quam vt nociua ifta materia ad peftus metatafi periculofa delabatur; vnde catarrhi fuffocatiui minae funt timendae. In hoc ancipiti ftatu nihil magis fe commendat, quam vfus fulphuris antimonii aurati tertiae praecipitationis, quod cum Tartaro Vitriol. maritatum emefin producit et alium mouet, fed cum antimonio diaph. vel aliis diaphoreticis combinatum, transpirationi admodum inferuit. Retrocedenti arthritidi non raro colica fuperuenit. In quo nociuo ac dolorifico affectu operae pretium faciunt clyfteres paregorici, ex Veron. Chamom. Melilot. parati, infufa, hirudinum applicatio, Aqua Millefolii compofita, Spiritus Nitri dulcis. conf. Cel. HOFFMANNI *difff. de podagra in corpus retrocedente.* Nec inunctiones oleorum carminatiuorum fructu fuo deftituuntur, materiam peccantem difcutiendo, et transpirationem augendo.

§. XXVII.

*De tumore
oedematofa.*

Paroxyfmo finito morboque foluto, faepiuscule pedum remanent tumores oedematofi, caute profecto tractandi, exhibendo inprimis leniora laxantia, balfamica fimul virtute praedita, vt funt Rhabbarbarum in
sub-

substantia, pilulae de Succino Cratonis, Beccherianae, Junckerianae, Stahlinae, refracta quidem Dosi, sed crebrius exhibitae: externe autem puluere ex farina fabarum, camphora et floribus Sambuci pedes constringendo, et leniter fascia lata eosdem constringendo; cauendo tamen, ne fortior ligatura vberior seri affluxus et stagnatio fiat. Internis laxantibus resoluentia interponi possunt, e. g. Rec. Tinctur. Antim. acr. drach. ij. Tinct. Salis Tart. Eff. Aristol. rot. Pimp. alb. aa. drachm. jss. M. dosis gutt. XXXX-L.

§. XXVIII.

Dispersa materia peccante subtiliori, crassior loco *De tophic.* cedere tergiuersatur: quoniam vero ex eiusmodi collectionibus tophaceis varia mala ortum sumere possunt, quod supra exposuimus, etiam nostrarum partium est, ut rationem prodamus, qua nodi arthritici auferri queunt; nimirum tota res eo redit, ut resoluantur ac discutiantur. Optimum ac praesentissimum effectum praestat balsamus sulphuris antimoniatum, ex sale scoriarum reguli antimonii simplicis, adfuso oleo Terebinth et Iuniperi paratus; nec non olea empyreumatica, ut S° Tartari foetid. S° C. C. S° animale Dippellii. Nec spes frustratur emplastro sequenti: Rec. Empl. Sapon. Barbette vnc. sem. Camphor. drachm. j. quod per vices imponitur ac remouetur.

§. XXIX.

Iam tractationis ordo requirit, ut etiam medicamentorum externorum mentionem faciamus. In genere *De medic. externis.* de iis monemus, non nisi admodum cautum illorum usum licitum esse; quia facillime podagrae retro-

trocessionem inducunt, qua facta, aegrotum orci fau-
 cibus eripere, quanti est laboris!!! ad calculum dispo-
 nunt, et partium contracturas relinquunt. Triplici
 autem ratione circa externa peccari potest, si vel nimis
 cito, vel larga manu, aut incongrua adhibentur. Quid
 iuuat enim materiam de loco in locum, et quidem pe-
 riculosiorem, pellere? Medicamentis nociuis externis
 annuero sopientia, repellentia, oleosa, pinguia, qui-
 bus materia peccans non potest non intus detineri, ac
 partium tonus destructionem pati. Consultius ac se-
 curius est, partes dolentes culcitris leuioribus pluma-
 ceis inuolutas in quiete et aequabili calore retinere,
 vt successiua humoris vitiosi difflatio procuretur.
 Scopo leniendi antiquissimum cataplasma ex mica pa-
 nis similaginei, lacte, vitello oui, croco et floribus
 sambuci paratum, nec non succus lumbricorum terre-
 strium et moderatus vsus saponis chemici Dippelii ad-
 mitti possunt: Rec. Sal. Tart. ℥j. Antim. crud. ℥ss. Cu-
 pri vnc. iv. funde ad scorias, ne fiat regulus, quas ca-
 lidas tunde et oleo iuniperi q. s. imbibe ad consisten-
 tiam pulmenti: tum affundatur ℥℞ss. bis vel ter af-
 fusionem repetendo, et denique aliqua spiritus pars ab-
 strahatur, vt mixtura concentrata supersit. Paroxysmis
 sublati, ad roborandas partes spiritus acidus formi-
 carum, vel balsamus vitae Hoffmanni cum aqua Re-
 ginae Hungariae dilutus moderate inungi possunt,
 quae insigne robur adferre solent.

Obs. Quantum periculi inunctiones pinguedinosae
 afferant, binis mihi innotuit exemplis, in priori
 anus, in posteriori chirurgus eiusmodi illinimen-
 tis

ris ex chiragra gangraenam spacelumque produ-
xerunt.

§. XXX.

In malo ischiatico temperantia et laxantia iuuant. *De malo ischiatico*
Extra paroxysmos sanguinis ventilationes non negli-
gantur, et haemorrhagiae naturales in ordinem redi-
gantur. Diaeta ac regimen conueniens obseruentur,
et corpus motu moderato ac continuato exerceatur.
Externe Saponem Venetum Spiritu vini solutum, Em-
plastrum Saponatum Barbette camphoratum, nec non
sequens Emplastrum commendant: Rec. Pic. Bur-
gund. q. s. malaxetur cum s. q. feminis sinapi per ex-
pressionem. Valde autem dubito, quod in malo in-
ueterato haec respondeant votis.

§. XXXI.

Quid inter externa vitandum sit, iam exposui, *Cautelae*
ergo nihil restat, quam vt quae ex medicamentis in-
ternis fugienda sint, subiungam. Iure vero acida
damnantur; quia primarias indicationes impugnant.
Salia volatilia, intempestiue exhibita, humores concit-
tant, et symptomata adaugent. Iuscula confortantia
nihil auxilii afferunt, sed humores augendo nocent;
corpus enim impurum, quo magis nutritur, eo ma-
gis, teste Hippocrate, laeditur. In colica arthritico-
rum a narcoticis est abstinendum; haec enim non
materiae peccanti, sed naturae viribus opponuntur,
et sine dubio grauiora damna inducunt. Sufficiat, haec
pro scopo praesenti monuisse. Vtinam homines na-
turae

turae regulis ita actiones suas attemperarent, vt eius-
modi auxiliis superfedere possent. Ceteroquin Deo
optimo maximo pro concessis viribus humillimas per-
soluimus grates, tibi que, beneuole lector, quaeuis fau-
sta apprecantes, nos et conamina nostra fauori
tuo commendamus!

F I N I S.

NOBILISSIMO ATQUE DOCTISSIMO
DOMINO CANDIDATO,
IOANNI FRIDERICO ZIMMERMANNO,
S. P. D.
IOANNES GVILIELMVS BAUMER,
Med. et Philos. Doctor,

Suae aliorumque saluti prospicere, fundamentalis illa iuris natu-
rae lex est, qua omnes mortalium actiones compesci deberent.
Sed si verum fatendum, non nisi optimus quisque hac regula ducitur,
et permulti facta sua non huic obligationi attemperant, sed sae ac
nefas exiguo sine libidinum discernunt. Tanto magis autem vi-
rorum cordatiorum est, omni contentione in eo allaborare, vt vri-
lissimo illi praecepto fiat satis. Rerum suarum hic vero nemo sata-
gere potest, nisi indies maiora perfectionum augmenta capere,
omnem lapidem mouet; etenim non nisi perfectas actiones gloria se-
quitur et salus. Haec mihi in mentem veniunt, dum vitam
tuam, inter nos hos nonnullos mensuram aeternam, considero. Nam praeter
excitatum ad studia indolem, cui ad maiora accessio semper da-
tur, indefessum in principis anatomicis et scientia physiologico-pa-
thologica, quantum tempus tulit, Te praebuisti. Quae cum ita sint,
his et reliqua tua cognitione instructus, non poteris non aegrotan-
tibus saluti et auxilio esse. Ceteroquin in votis habeo, vt Numen
maximum, a quo omnis denique salus proficiscitur, conamina Tua
nullo non tempore secundet!

* * *

00A6282

ULB Halle

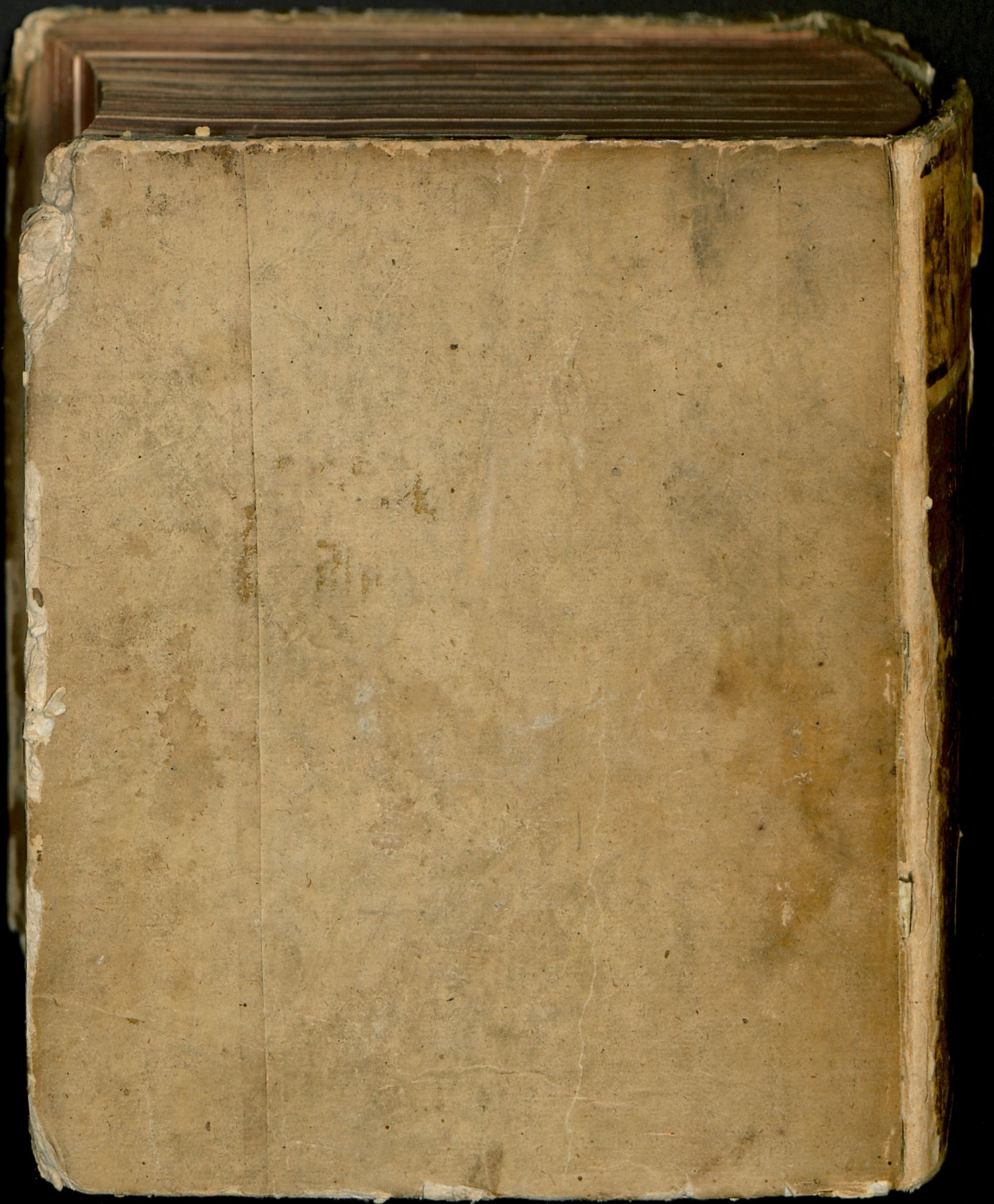
3

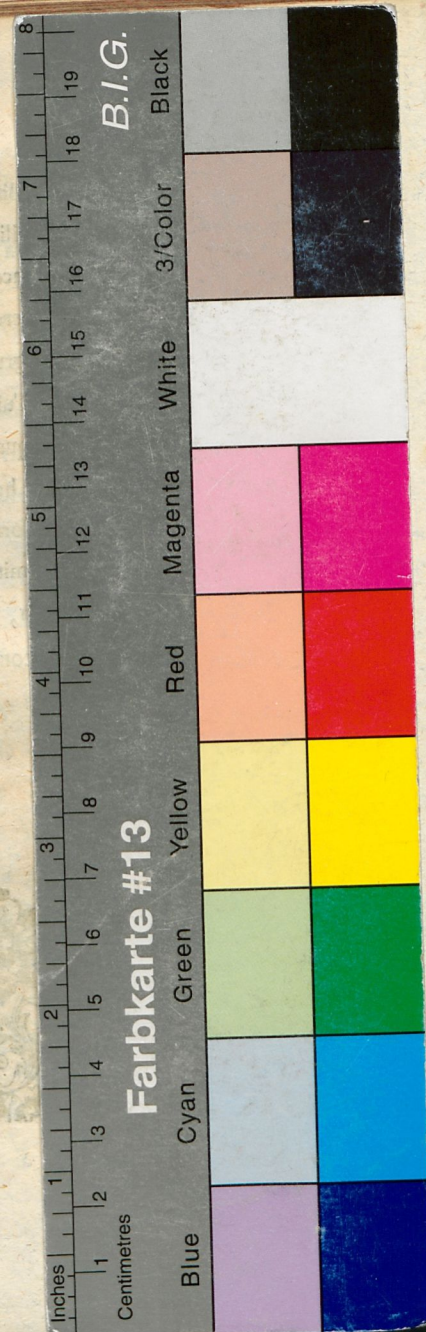
002 828 103

Ratio ✓

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA

DE
ARTHRITIDE,
TAM QVAM INFLAMMATIONIS
SPECIE, AGENS,

QVAM
SVB AVSPICIIS DEI O. M.
ET CONSENSV

GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
IN ALMA ET PERANTIQA HIERANA,
PRAESIDE

DN. D. HIERONYMO LVDOLF,

CHTMIAE ET MATHES. PROF. PVBL. FACVL. MED. ET PHIL. ASSESS. ORD.
CIVITAT. ERFORD. PHTS. ET FACVL. MED. H. T. DECANO,

PRO LICENTIA

SVMOS IN ARTE MEDICA HONORES ET PRI-
VILEGIA DOCTORALIA

LEGITIME CONSEQVENDI,
PVBLICAE ERVDITORVM DISQVISITIONI SVEMITTIT
AVCTOR

JOANNES FRIDER. ZIMMERMANN,
HETTSTADIO MANNSELDENSIS.

IN AVDITORIO MAJORI COLLEGII MAJORIS
HOR. CONSVET.
DIE XXVIII. AVGVSTI, MDCC LII.

ERFORDIAE,
Typis JOH. CHRISTOPH. HERINGII, Acad. Typogr.